Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 11. septembra 2019 *

„Predhodno odločanje – Varstvo potrošnikov – Direktiva 2002/65/ES – Pogodba o potrošniškem kreditu, sklenjena na daljavo – Pravica do odstopa od pogodbe – Uresničevanje pravice do odstopa od pogodbe, ki sta jo na potrošnikovo izrecno željo obe stranki že v celoti izpolnili – Obveščanje potrošnika o pravici do odstopa od pogodbe“

V zadevi C-143/18,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Landgericht Bonn (deželno sodišče v Bonnu, Nemčija) z odločbo z dne 9. februarja 2018, ki je na Sodišče prispela 23. februarja 2018, v postopku

**Antonio Romano,**

**Lidia Romano**

proti

**DSL Bank – podružnica DB Privat- und Firmenkundenbank AG**, nekdanja DSL Bank – poslovna enota Deutsche Postbank AG,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi J.-C. Bonichot, predsednik senata, C. Toader, sodnica, A. Rosas, L. Bay Larsen in M. Safjan (poročevalec), sodniki,

generalni pravobranilec: G. Pitruzzella,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za DSL Bank – podružnica DB Privat- und Firmenkundenbank AG, nekdanja DSL Bank – poslovna enota Deutsche Postbank AG, A. Menkel, Rechtsanwalt,

– za nemško vlado sprva T. Henze, M. Hellmann, E. Lankenau in A. Berg, nato M. Hellmann, E. Lankenau in A. Berg, agenti,

* Jezik postopka: nemščina.

– za Evropsko komisijo F. Erlbacher in C. Valero, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 28. marca 2019

izreka naslednjo

**Sodbo**

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 4(2), člena 5(1), člena 6(1), drugi pododstavek, druga alinea, (2)(c) in (6) ter člena 7(4) Direktive 2002/65/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. septembra 2002 o trženju finančnih storitev potrošnikom na daljavo in o spremembi Direktive Sveta 90/619/EGS ter direktiv 97/7/ES in 98/27/ES (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 4, str. 321).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Antoniom Romanom in Lidio Romano na eni strani ter DSL Bank – podružnica DB Privat- und Firmenkundenbank AG, nekdanja DSL Bank – poslovna enota Deutsche Postbank AG (v nadaljevanju: DSL Bank), na drugi, ker sta A. Romano in L. Romano uveljavljala pravico do odstopa od kreditne pogodbe, ki je bila sklenjena med temi strankami iz postopka v glavni stvari.

## Pravni okvir

### *Pravo Unije*

3 V uvodnih izjavah 1, 3, od 12 do 14, 23 in 24 Direktive 2002/65 je navedeno:

„(1) Pomembno je, da se v okviru uresničevanja ciljev enotnega trga sprejmejo ukrepi, ki bodo ta trg postopoma združili, pri čemer morajo ti ukrepi v skladu s členoma 95 in 153 [ES] prispevati k doseganju visoke ravni varstva potrošnikov.

[…]

(3) […] Za zaščito svobodne izbire, ki je temeljna potrošnikova pravica, je potrebna visoka raven varstva potrošnikov, da se poveča potrošnikovo zaupanje v prodajo na daljavo.

[…]

(12) Sprejemanje nasprotujočih si ali različnih predpisov v državah članicah glede varstva potrošnikov na področju trženja finančnih storitev potrošnikom na daljavo bi lahko oviralo delovanje notranjega trga in konkurenco med podjetji na trgu. Zato je na ravni Skupnosti treba uvesti skupna pravila na tem področju, pri čemer pa to ne sme zmanjšati splošnega varstva potrošnikov v državah članicah.

(13) Ta direktiva mora jamčiti visoko raven varstva potrošnikov, da bi zagotovila prost pretok finančnih storitev. Države članice na področjih, ki jih usklajuje [harmonizira] ta direktiva, ne bi smele sprejemati drugih določb kakor teh, ki jih določa ta direktiva, razen če ta direktiva to izrecno predvideva.

(14) Ta direktiva zajema vse finančne storitve, ki se lahko opravljajo na daljavo. Vendar pa so nekatere finančne storitve urejene s posebnimi določbami zakonodaje Skupnosti, ki se za te finančne storitve uporabljajo še naprej. Vseeno pa je treba določiti načela za trženje teh storitev na daljavo.

[…]

(23) Da bi potrošniku zagotovili najboljše varstvo, mora biti potrošnik ustrezno obveščen o določbah te direktive in o pravilih ravnanja, ki obstajajo na tem področju, in imeti pravico odstopiti od pogodbe.

(24) Kadar pravica do odstopa ne velja, ker je potrošnik izrecno zahteval izpolnitev pogodbe, bi moral ponudnik potrošnika o tem obvestiti.“

4 Člen 1 te direktive, naslovljen „Predmet in področje uporabe“, v odstavku 1 določa:

„Predmet te direktive je približati zakone in druge predpise držav članic na področju trženja finančnih storitev potrošnikom na daljavo.“

5 Člen 2 navedene direktive, naslovljen „Opredelitve pojmov“, določa:

„V tej direktivi pomeni:

(a) ‚pogodba, sklenjena na daljavo‘ vsako pogodbo o finančnih storitvah, sklenjeno med ponudnikom in potrošnikom na podlagi organiziranega programa za ponujanje blaga ali storitev na daljavo, ki ga vodi ponudnik in ki za sklenitev navedene pogodbe uporablja izključno eno ali več sredstev za sporazumevanje na daljavo, vse do takrat in vključno s trenutkom, ko je pogodba sklenjena;

(b) ‚finančna storitev‘ vsako bančno, kreditno, zavarovalno, pokojninsko, naložbeno ali plačilno storitev;

(c) ‚ponudnik‘ vsako fizično ali pravno osebo javnega ali zasebnega prava, ki v okviru svoje trgovinske ali poklicne dejavnosti opravlja storitve na podlagi pogodb, sklenjenih na daljavo;

(d) ‚potrošnik‘ vsako fizično osebo, ki pri pogodbah na daljavo iz te direktive nastopa za namene zunaj njene trgovinske, poslovne ali poklicne dejavnosti;

[…]“

6 Člen 3 te direktive, naslovljen „Obveščanje potrošnika pred sklenitvijo pogodbe na daljavo“, določa:

„1. Potrošniku se pravočasno, preden ga zavezuje pogodba ali ponudba, sklenjena na daljavo [pogodba, sklenjena na daljavo, ali ponudba], zagotovijo naslednje informacije:

[…]

(3) o pogodbi, sklenjeni na daljavo

(a) obstoj ali neobstoj pravice do odstopa od pogodbe v skladu s členom 6, in kadar pravica do odstopa od pogodbe obstaja, trajanje in pogoji uresničevanja te pravice, vključno z informacijami o znesku, ki ga mora potrošnik plačati na podlagi člena 7(1), pa tudi posledice neuresničevanja navedene pravice;

[…]

2. Informacije iz odstavka 1, katerih poslovni namen mora biti jasno izražen, morajo biti predložene jasno in nedvoumno na kateri koli način, ki je primeren glede na uporabljeno sredstvo za sporazumevanje na daljavo, pri čemer se upoštevata zlasti načelo dobre vere v poslovne transakcije in načelo varstva oseb, ki po zakonodaji držav članic niso poslovno sposobne, kakor na primer mladoletne osebe.

[…]“

7 Člen 4 Direktive 2002/65, naslovljen „Dodatne potrebne informacije“, določa:

1. Kadar so v zakonodaji Skupnosti določbe za področje finančnih storitev, ki poleg zahtev iz člena 3(1) vsebujejo dodatne zahteve po poprejšnjih informacijah, se te zahteve še naprej uporabljajo.

2. Do nadaljnjega usklajevanja [nadaljnje harmonizacije] lahko države članice ohranijo ali uvedejo strožje določbe glede zahtev po poprejšnjih informacijah, če so določbe v skladu s pravom Skupnosti.

3. Države članice sporočijo Komisiji nacionalne določbe o zahtevah po poprejšnjih informacijah iz odstavkov 1 in 2 tega člena, če so te zahteve dodane zahtevam iz člena 3(1). Komisija sporočene nacionalne določbe upošteva pri pripravi poročila iz člena 20(2).

4. Komisija zato, da bi z vsemi ustreznimi sredstvi ustvarila visoko raven preglednosti, zagotavlja, da so pridobljene informacije o nacionalnih določbah na voljo potrošnikom in ponudnikom.“

8 Člen 5 te direktive, naslovljen „Sporočanje pogodbenih pogojev in predhodnih informacij“, določa:

„1. Ponudnik potrošnika obvesti pravočasno, preden potrošnika zavezuje pogodba ali ponudba, sklenjena na daljavo [pogodba, sklenjena na daljavo, ali ponudba], o vseh pogodbenih pogojih in informacijah iz člena 3(1) in člena 4, in to na papirju ali prek drugega trajnega nosilca podatkov, ki je na voljo in dostopen potrošniku.

2. Ponudnik izpolni svojo obveznost iz odstavka 1 takoj po sklenitvi pogodbe, če je bila pogodba na potrošnikovo željo sklenjena z uporabo sredstva za sporazumevanje na daljavo, ki ne omogoča predložitve pogodbenih pogojev in informacij v skladu z odstavkom 1.

[…]“

9 Člen 6 navedene direktive, naslovljen „Pravica do odstopa od pogodbe“, določa:

„1. Države članice zagotovijo, da lahko potrošnik v 14 koledarskih dneh odstopi od pogodbe, ne da bi moral plačati kazen ali navesti razlog. […]

Rok za odstop od pogodbe začne teči:

– z dnem sklenitve pogodbe na daljavo […],

– z dnem, ko potrošnik prejme pogodbene pogoje in informacije v skladu s členom 5(1) ali (2), če je ta datum poznejši od datuma iz prve alinee.

[…]

2. Pravica do odstopa od pogodbe se ne uporablja za:

[…]

(c) pogodbe, ki sta jih na potrošnikovo izrecno željo obe stranki že v celoti izpolnili, preden potrošnik uresniči svojo pravico do odstopa od pogodbe.

3. Države članice lahko določijo, da se pravica do odstopa od pogodbe ne uporablja za:

(a) kredite, ki so prvenstveno namenjeni za pridobitev in ohranjanje lastninskih pravic na zemlji ali na obstoječih ali načrtovanih zgradbah ali pa za obnovo ali izboljšavo zgradb; ali

(b) kredite, ki so zavarovani bodisi s hipoteko na nepremičnino ali s pravico na nepremičnini;

[…]

6. Če potrošnik uresniči svojo pravico do odstopa od pogodbe, to sporoči pred iztekom zadevnega roka ob upoštevanju praktičnih navodil, prejetih v skladu s členom 3(1)[, točka 3(d)], na način, ki omogoča dokazovanje v skladu s posamezno nacionalno zakonodajo. Velja, da je rok upoštevan, če je bilo obvestilo na papirju ali drugem trajnem nosilcu podatkov, ki je na voljo in dostopen prejemniku, poslano pred iztekom roka.

[…]“

10 Člen 7 te direktive, naslovljen „Plačilo za storitev, opravljeno pred odstopom od pogodbe“, določa:

„1. Če potrošnik uresniči svojo pravico do odstopa od pogodbe po členu 6(1), se lahko od njega zahteva, da takoj plača storitev, ki jo je ponudnik v skladu s pogodbo zanj dejansko opravil. Izpolnjevanje pogodbe se lahko začne šele s potrošnikovim soglasjem. […]

[…]

3. Ponudnik sme od potrošnika zahtevati plačilo zneska na podlagi odstavka 1 samo, če lahko dokaže, da je bil potrošnik ustrezno obveščen o znesku, plačljivem v skladu s členom 3(1)[,točka (3)(a)]. V nobenem primeru pa tega plačila ne sme zahtevati, če je brez potrošnikovega poprejšnjega soglasja začel izpolnjevati pogodbo pred iztekom odstopnega roka, predvidenega s členom 6(1).

4. Ponudnik brez nepotrebne zamude in najpozneje v 30 koledarskih dneh potrošniku vrne vsak znesek, ki ga je od njega prejel v skladu s pogodbo, sklenjeno na daljavo, razen zneska iz odstavka 1. Ta rok začne teči na dan, ko ponudnik prejme obvestilo o odstopu od pogodbe.

5. Potrošnik vrne ponudniku vsak znesek in/ali lastnino, ki ga/jo je prejel od ponudnika, in to brez nepotrebne zamude in najpozneje v 30 koledarskih dneh. […]“

11 Člen 11 Direktive 2002/65, naslovljen „Sankcije“, določa:

„Države članice predvidijo ustrezne sankcije za primer, da ponudnik ne izpolnjuje nacionalnih predpisov, sprejetih v skladu s to direktivo.

Za ta namen lahko predvidijo zlasti možnost, da potrošnik lahko kadar koli odpove pogodbo brez stroškov in pogodbene kazni.

Te sankcije morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.“

### *Nemško pravo*

12 Člen 312b Bürgerliches Gesetzbuch (civilni zakonik) v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari (v nadaljevanju: BGB), v odstavku 1 določa:

„‚Pogodbe pri prodaji na daljavo‘ so pogodbe o dobavi blaga ali opravljanju storitev, vključno s finančnimi storitvami, ki so sklenjene med trgovcem in potrošnikom z izključno uporabo sredstev za sporazumevanje na daljavo, razen pogodb, ki niso sklenjene na podlagi organiziranega programa za ponujanje blaga ali storitev na daljavo. ‚Finančna storitev‘ v smislu prvega stavka pomeni storitev bančne, kreditne, zavarovalne, pokojninske, naložbene ali plačilne narave.“

13 Člen 312d BGB določa:

„1. Potrošnik, ki je sklenil pogodbo na daljavo, ima pravico do odstopa od pogodbe v skladu s členom 355. […]

2. Z odstopanjem od člena 355(2), prvi stavek, rok za odstop od pogodbe ne začne teči, preden trgovec ne izpolni obveznosti obveščanja v skladu s členom 312c(2) […], in pri storitvah ne pred dnem sklenitve pogodbe.

3. Pravica do odstopa od pogodbe pri storitvah preneha tudi v naslednjih primerih:

1. v primeru finančne storitve, če sta pogodbo na potrošnikovo izrecno željo obe stranki že v celoti izpolnili, preden je potrošnik uresničil svojo pravico do odstopa od pogodbe […]

[…]

5. Pravica do odstopa od pogodbe dalje ne obstaja pri pogodbah pri prodaji na daljavo, pri katerih ima potrošnik že na podlagi členov 495 in od 499 do 507 pravico do odstopa od pogodbe ali do vračila blaga v skladu s členom 355 ali 356. Za takšne pogodbe se smiselno uporablja odstavek 2.

6. Pri pogodbah o finančnih storitvah, sklenjenih na daljavo, mora potrošnik z odstopanjem od člena 357(1) plačati denarno nadomestilo za opravljeno storitev v skladu z določbami o pravici do odstopa po zakonu, samo če je bil pred podajo svoje izjave volje glede pogodbe opozorjen na to pravno posledico in če je izrecno soglašal s tem, da bo trgovec storitve začel opravljati pred potekom roka za odstop od pogodbe.“

14 Člen 346 BGB določa:

„1. Če si je pogodbena stranka v pogodbi pridržala pravico do odstopa ali ima pravico do odstopa po zakonu, mora ob odstopu vrniti prejete izpolnitve in izročiti pridobljene koristi.

2. Namesto vrnitve izpolnitve ali izročitve koristi mora dolžnik plačati denarno nadomestilo, če:

1. je vrnitev izpolnitve ali izročitev koristi izključena zaradi narave prejete storitve […]

Če je v pogodbi določena nasprotna dajatev, se vrednost denarnega nadomestila izračuna na njeni podlagi; če je treba plačati denarno nadomestilo za koristi, pridobljene zaradi uporabe posojila, se lahko dokaže, da je bila vrednost koristi manjša.“

15 Člen 355 BGB v odstavku 3 določa:

„Pravica do odstopa od pogodbe preneha najpozneje šest mesecev po sklenitvi pogodbe. Pri prodaji blaga rok ne začne teči, dokler prejemnik ne prejme blaga. Z odstopanjem od prvega stavka pravica do odstopa od pogodbe ne preneha, če potrošnik ni bil pravilno poučen o pravici do odstopa od pogodbe, pri pogodbah o finančnih storitvah, sklenjenih na daljavo, pa tudi ne, če trgovec ni pravilno izpolnil obveznosti obveščanja v skladu s členom 312c(2), točka 1.“

16 Člen 495 BGB v odstavku 1 določa:

„Kreditojemalec ima v primeru pogodbe o potrošniškem kreditu pravico do odstopa od pogodbe na podlagi člena 355.“

## Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

17 A. in L. Romano sta oktobra 2007 z DSL Bank, kreditno ustanovo, sklenila kreditno pogodbo za financiranje nepremičnine za zasebno uporabo.

18 V tej pogodbi, ki se je nanašala na anuitetno posojilo, je bila določena fiksna obrestna mera do 31. decembra 2017. V navedeni pogodbi je bilo določeno, da mora kreditojemalec plačati začetni obrok vračila glavnice v višini 2 %, nato pa plačevati mesečne obroke za povračilo obresti in glavnice v višini 548,53 EUR. Kredit naj bi se začel odplačevati 30. novembra 2007 s plačilom prvega mesečnega obroka. Za odobritev kredita se je zahtevalo zavarovanje z zemljiškim dolgom na zadevni nepremičnini.

19 Postopek za sklenitev pogodbe je potekal, kot je predstavljeno v nadaljevanju.

20 DSL Bank je A. Romanu in L. Romano v pisni obliki posredovala vnaprej pripravljen dokument z naslovom „Vloga za odobritev kredita“, ki so mu bili priloženi dokument s poukom o pravici do odstopa od pogodbe, pregled pogojev izplačila, splošni kreditni pogoji ter dokument z naslovom „Brošura glede stanovanjskega kredita za potrošnike“.

21 V navedenem dokumentu s poukom o pravici do odstopa od pogodbe je bilo pojasnjeno, da „pravica do odstopa od pogodbe preneha predčasno, če je pogodba že v celoti izpolnjena in je kreditojemalec s tem izrecno soglašal“.

22 A. in L. Romano sta podpisala vlogo za odobritev kredita, dokument s poukom o pravici do odstopa od pogodbe in potrdilo o prejemu brošure glede stanovanjskega kredita za potrošnike ter podpisan izvod dokumentacije posredovala DSL Bank. Zadnjenavedena je nato z dopisom odobrila vlogo A. Romana in L. Romano za odobritev kredita.

23 A. in L. Romano sta uredila dogovorjeno zavarovanje. DSL Bank je na njuno željo izplačala glavnico. A. in L. Romano sta nato začela vračati kredit, kot je bilo dogovorjeno.

24 A. in L. Romano sta z dopisom z dne 8. junija 2016 podala izjavo o odstopu od pogodbe, sklenjene leta 2007, z utemeljitvijo, da dokument s poukom o pravici do odstopa od pogodbe ni bil v skladu z nemškim pravom.

25 Ker je DSL Bank A. Romanu in L. Romano zavrnila uveljavitev pravice do odstopa od pogodbe, sta ta vložila tožbo pri Landgericht Bonn (deželno sodišče v Bonnu, Nemčija), s katero sta predlagala, naj se ugotovi, da DSL Bank po uveljavitvi odstopa od pogodbe nima več nobenih pravic iz naslova zadevne kreditne pogodbe. A. Romano in L. Romano sta poleg tega od DSL Bank zahtevala vračilo zneskov, ki sta jih plačala do dneva odstopa od pogodbe, in plačilo denarnega nadomestila za koristi, pridobljene zaradi uporabe teh zneskov.

26 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da gre pri zadevni kreditni pogodbi za pogodbo, sklenjeno na daljavo, za finančno storitev v smislu člena 312b BGB.

27 Predložitveno sodišče meni, da pojasnilo iz točke 21 te sodbe, ki je vsebovano v dokumentu s poukom o pravici do odstopa od pogodbe in se nanaša na prenehanje te pravice, temelji na členu 312d(3), točka 1, BGB, s katerim je bil člen 6(2)(c) Direktive 2002/65 prenesen v nemško pravo. Vendar naj se v skladu s sodno prakso Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija) ta določba BGB ne bi uporabljala za pogodbe o potrošniškem kreditu, vključno s pogodbami, sklenjenimi na daljavo. Pravice potrošnika do odstopa od tovrstnih pogodb naj namreč ne bi urejal člen 312d(3), točka 1, BGB, ampak člen 355(3) BGB v povezavi s členom 495(1) BGB. Navedeni člen 355(3) pa naj bi na eni strani določal, da pravica do odstopa od pogodbe ne preneha, če potrošnik ni bil ustrezno obveščen o svoji pravici do odstopa od pogodbe, na drugi strani pa naj ne bi določal prenehanja te pravice v primerih, ko sta pogodbo, preden potrošnik uresniči svojo pravico do odstopa od pogodbe, na njegovo izrecno željo obe stranki že v celoti izpolnili.

28 V teh okoliščinah se predložitveno sodišče sprašuje, ali je pojasnilo iz točke 21 te sodbe, ki se nanaša na prenehanje pravice do odstopa od pogodbe, pravilno in ali je bil posledično potrošnik ustrezno obveščen o svoji pravici.

29 Nazadnje, predložitveno sodišče ugotavlja, da je glede na vse upoštevne dejanske elemente in dejstva, nastala v okviru sklepanja pogodbe, besedilo obvestila o pravici do odstopa od pogodbe mogoče šteti za dovolj jasno in natančno za povprečnega potrošnika, kot je opredeljen v sodni praksi Sodišča, to je za potrošnika, ki je normalno obveščen ter razumno pozoren in preudaren. Vendar navedeno sodišče meni, da to obvestilo ni dovolj jasno in natančno za povprečnega potrošnika, kot je opredeljen v nemški sodni praksi, ki se sklicuje na prava neukega potrošnika.

30 Landgericht Bonn (deželno sodišče v Bonnu) je menilo, da je rešitev spora o glavni stvari odvisna od razlage nekaterih določb Direktive 2002/65, zato je prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je treba člen 6(2)(c) Direktive 2002/65 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji ali praksi, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, ki ne določa, da se pravica do odstopa od pogodbe ne uporablja za kreditno pogodbo, sklenjeno na daljavo, ki sta jo na potrošnikovo izrecno željo obe stranki že v celoti izpolnili, preden potrošnik uresniči svojo pravico do odstopa od pogodbe?

2. Ali je treba člen 4(2), člen 5(1), člen 6(1), drugi pododstavek, druga alinea, in člen 6(6) Direktive 2002/65 razlagati tako, da se za presojo ustreznosti obveščanja na podlagi določb nacionalnega prava za izvajanje člena 5(1) in člena 3(1), točka (3)(a), Direktive 2002/65/ES in izvajanje pravice do odstopa od pogodbe s strani potrošnika na podlagi nacionalnega prava, ob upoštevanju vseh okoliščin posameznega primera in vseh okoliščin, ki so pomembne za sklenitev te pogodbe, upošteva povprečni potrošnik, ki je normalno obveščen ter razumno pozoren in preudaren?

3. Če sta odgovora na prvo in drugo vprašanje nikalna:

Ali je treba člen 7(4) Direktive 2002/65 razlagati tako, da nasprotuje predpisu države članice, ki v primeru odstopa od pogodbe o potrošniškem kreditu, sklenjene na daljavo, določa, da mora ponudnik potrošniku poleg zneska, ki ga je prejel od potrošnika na podlagi pogodbe pri prodaji na daljavo, plačati še denarno nadomestilo za koristi, pridobljene zaradi uporabe tega zneska?“

## Vprašanja za predhodno odločanje

### *Prvo vprašanje*

31 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 6(2)(c) Direktive 2002/65 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, kot se razlaga v nacionalni sodni praksi, ki v zvezi s pogodbo o finančni storitvi, sklenjeno na daljavo med trgovcem in potrošnikom, ne izključuje pravice tega potrošnika do odstopa od pogodbe, če sta na potrošnikovo izrecno željo obe stranki pogodbo že v celoti izpolnili, preden je potrošnik uresničil svojo pravico do odstopa od pogodbe.

32 Glede tega je treba opozoriti, da se v skladu s členom 6(2)(c) navedene direktive pravica do odstopa od pogodbe, ki jo ima potrošnik, ki s trgovcem na daljavo sklene pogodbo o finančni storitvi, ne uporablja za pogodbe, ki sta jih na potrošnikovo izrecno željo obe stranki že v celoti izpolnili, preden potrošnik uresniči svojo pravico do odstopa od pogodbe.

33 V obravnavani zadevi je iz predložitvene odločbe razvidno, da člen 312d(3), točka 1, BGB, s katerim je člen 6(2)(c) Direktive 2002/65 prenesen v nemško pravo, določa, da pravica do odstopa od pogodbe preneha, če sta pogodbo o finančni storitvi na potrošnikovo izrecno željo obe stranki že v celoti izpolnili, preden potrošnik uresniči svojo pravico do odstopa od pogodbe. Iz predložitvene odločbe je razvidno tudi, da se v skladu s sodno prakso Bundesgerichtshof

(zvezno vrhovno sodišče) ta določba BGB vseeno ne uporablja za pogodbe o potrošniškem kreditu, vključno za pogodbe, sklenjene na daljavo, in da v zvezi s temi pogodbami pravica do odstopa od pogodbe v primerih iz člena 312d(3), točka 1, BGB ne preneha.

34 Iz člena 1(1) Direktive 2002/65 in ob upoštevanju njene uvodne izjave 13 je razvidno, da je cilj te direktive načeloma popolna harmonizacija vidikov, ki so z njo urejeni. V skladu s to uvodno izjavo namreč države članice na področjih, ki jih ta direktiva usklajuje, ne bi smele sprejemati drugih določb kakor teh, ki jih določa ta direktiva, razen če to ni izrecno določeno s to direktivo.

35 V zvezi s primerom, v katerem se pravica do odstopa od pogodbe ne uporablja v skladu s členom 6(2)(c) Direktive 2002/65, ta direktiva ne vsebuje določb, s katerimi bi bilo državam članicam dovoljeno, da v nacionalni ureditvi določijo, da ima potrošnik pravico do odstopa od pogodbe, če sta pogodbo na potrošnikovo izrecno željo obe stranki že v celoti izpolnili, preden je potrošnik uresničil svojo pravico do odstopa od pogodbe.

36 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da člen 6(2)(c) Direktive 2002/65 v povezavi s členom 1(1) te direktive in ob upoštevanju njene uvodne izjave 13 nasprotuje temu, da država članica določi, da ima potrošnik pravico do odstopa od pogodbe v primeru, ki je naveden v prejšnji točki.

37 V zvezi s tem je treba spomniti, da načelo skladne razlage zahteva, da nacionalni organi ob upoštevanju celotnega nacionalnega prava in ob uporabi načinov razlage, ki jih priznava nacionalno pravo, naredijo vse, kar je v njihovi pristojnosti, da zagotovijo polni učinek prava Unije in dosežejo rešitev v skladu z njegovim ciljem (sodba z dne 8. maja 2019, Praxair MRC, C-486/18, EU:C:2019:379, točka 37 in navedena sodna praksa).

38 Obveznost skladne razlage se sicer ne more uporabiti tako, da bi se nacionalno pravo razlagalo *contra legem*, vendar morajo nacionalna sodišča po potrebi spremeniti ustaljeno sodno prakso, če ta temelji na razlagi nacionalnega prava, ki ni združljiva s cilji direktive (sodba z dne 8. maja 2019, Związek Gmin Zagłębia Miedziowego, C-566/17, EU:C:2019:390 točka 49 in navedena sodna praksa).

39 Glede na zgornje preudarke je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 6(2)(c) Direktive 2002/65 v povezavi s členom 1(1) te direktive in ob upoštevanju njene uvodne izjave 13 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, kot se razlaga v nacionalni sodni praksi, ki v zvezi s pogodbo o finančni storitvi, sklenjeno na daljavo med trgovcem in potrošnikom, ne izključuje pravice tega potrošnika do odstopa od pogodbe, če sta na potrošnikovo izrecno željo obe stranki pogodbo že v celoti izpolnili, preden je potrošnik uresničil svojo pravico do odstopa od pogodbe. Predložitveno sodišče mora ob upoštevanju celotnega nacionalnega prava in ob uporabi načinov razlage, ki jih priznava nacionalno pravo, poiskati rešitev, ki bo v skladu s to določbo, tako da po potrebi spremeni ustaljeno sodno prakso, če ta temelji na razlagi nacionalnega prava, ki ni združljiva z navedeno določbo.

### *Drugo vprašanje*

#### *Uvodne ugotovitve*

40 Najprej je treba opozoriti, da je v okviru postopka sodelovanja med nacionalnimi sodišči in Sodiščem, uvedenim s členom 267 PDEU, naloga Sodišča dati nacionalnemu sodišču koristen odgovor, ki mu omogoča rešitev spora, o katerem odloča. S tega vidika mora Sodišče po potrebi

preoblikovati vprašanja, ki so mu bila predložena. Naloga Sodišča je namreč razložiti vse določbe prava Unije, ki jih nacionalna sodišča potrebujejo za odločanje v sporih, ki so jim predloženi, čeprav te določbe niso izrecno navedene v vprašanjih, ki jih ta sodišča postavijo (sodba z dne 8. maja 2019, PI, C-230/18, EU:C:2019:383, točka 42 in navedena sodna praksa).

41 Drugo vprašanje se nanaša na razlago člena 4(2), člena 5(1) ter člena 6(1), drugi pododstavek, druga alinea, in (6) Direktive 2002/65.

42 V obravnavani zadevi je iz predložitvene odločbe razvidno, da je DSL Bank A. Romanu in L. Romano pred sklenitvijo pogodbe, na katero se nanaša postopek v glavni stvari, posredovala informacijo, da „pravica do odstopa od pogodbe preneha predčasno, če je pogodba že v celoti izpolnjena in je kreditojemalec s tem izrecno soglašal.“

43 Predložitveno sodišče meni, da ta informacija sicer ustreza primeru, v katerem se pravica do odstopa od pogodbe ne uporablja v skladu s členom 6(2)(c) Direktive 2002/65, vendar da ni točna glede na nacionalno ureditev, kot jo razlaga Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče), v skladu s katero pravica do odstopa od pogodbe ne preneha, če je pogodba v celoti izpolnjena in je kreditojemalec s tem izrecno soglašal.

44 Glede tega je treba opozoriti, da v skladu s členom 3(1), točka 3(a), Direktive 2002/65 potrošnik pravočasno, preden ga zavezuje pogodba, sklenjena na daljavo, ali ponudba, prejme informacije, ki se nanašajo zlasti na obstoj ali neobstoj pravice do odstopa od pogodbe v skladu s členom 6 te direktive. V odstavku 2 člena 3 navedene direktive je določeno, da morajo biti informacije iz odstavka 1 tega člena, katerih poslovni namen mora biti jasno izražen, predložene jasno in nedvoumno na kateri koli način, ki je primeren glede na uporabljeno sredstvo za sporazumevanje na daljavo, pri čemer se upoštevata zlasti načelo dobre vere v poslovne transakcije in načelo varstva oseb, ki po zakonodaji držav članic niso poslovno sposobne, kakor na primer mladoletne osebe.

45 Člen 5(1) Direktive 2002/65 določa, da ponudnik potrošnika obvesti pravočasno, preden ga zavezuje pogodba, sklenjena na daljavo, ali ponudba, o vseh pogodbenih pogojih in informacijah iz člena 3(1) in člena 4, in to na papirju ali prek drugega trajnega nosilca podatkov, ki je na voljo in dostopen potrošniku.

46 Glede na zgornje preudarke je treba drugo vprašanje preoblikovati tako, da se z njim želi izvedeti, ali je treba člen 5(1) Direktive 2002/65 v povezavi s členom 3(1), točka 3(a), in členom 6(2)(c) te direktive razlagati tako, da obveznost trgovca, ki s potrošnikom na daljavo sklene pogodbo o finančni storitvi, da temu potrošniku, preden ga zavezuje pogodba, sklenjena na daljavo, ali ponudba, jasno in nedvoumno posreduje informacijo o obstoju pravice do odstopa od pogodbe, ni kršena, če trgovec tega potrošnika obvesti, da se pravica do odstopa od pogodbe ne uporablja za pogodbo, ki sta jo na potrošnikovo izrecno željo obe stranki že v celoti izpolnili, preden je potrošnik uresničil svojo pravico do odstopa od pogodbe, čeprav ta informacija ne ustreza nacionalni ureditvi, kot se razlaga v nacionalni sodni praksi, ki določa, da se v tem primeru pravica do odstopa od pogodbe uporablja.

*Vprašanje*

47 V skladu s členom 5(1) Direktive 2002/65 v povezavi s členom 3(1), točka 3(a), te direktive mora ponudnik potrošniku, preden ga zavezuje pogodba, sklenjena na daljavo, ali ponudba, posredovati informacijo zlasti o tem, ali obstaja pravica do odstopa od pogodbe, določena v členu 6 te direktive.

48 Glede na to, da se v skladu s členom 6(2)(c) Direktive 2002/65 pravica do odstopa od pogodbe ne uporablja za pogodbe, ki sta jih na potrošnikovo izrecno željo obe stranki že v celoti izpolnili, preden potrošnik uresniči svojo pravico do odstopa od pogodbe, mora biti potrošnik pred sklenitvijo pogodbe obveščen o tem, da v primeru, na katerega se nanaša ta določba, nima pravice do odstopa od pogodbe.

49 Res je sicer, kot je razvidno iz člena 4(2) Direktive 2002/65, da lahko države članice do nadaljnje harmonizacije ohranijo ali uvedejo strožje določbe glede zahtev po poprejšnjih informacijah, če so te določbe v skladu s pravom Unije.

50 Vendar, kot je razvidno iz odgovora na prvo vprašanje, je treba člen 6(2)(c) Direktive 2002/65 v povezavi s členom 1(1) te direktive in ob upoštevanju njene uvodne izjave 13 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, ki v zvezi s pogodbo o finančni storitvi, sklenjeno na daljavo med trgovcem in potrošnikom, ne izključuje pravice tega potrošnika do odstopa od pogodbe, če sta na potrošnikovo izrecno željo obe stranki pogodbo že v celoti izpolnili, preden je potrošnik uresničil svojo pravico do odstopa od pogodbe.

51 V teh okoliščinah država članica v nacionalni ureditvi ne sme določiti obveznosti za trgovca, ki s potrošnikom na daljavo sklene pogodbo o finančni storitvi, da temu potrošniku, preden ga zavezuje pogodba, sklenjena na daljavo, ali ponudba, posreduje informacijo, ki je v nasprotju s kogentnimi določbami Direktive 2002/65, in sicer informacijo o obstoju pravice do odstopa od pogodbe, če sta na potrošnikovo izrecno željo obe stranki pogodbo že v celoti izpolnili, preden je potrošnik uresničil svojo pravico do odstopa od pogodbe.

52 Ker je z Direktivo 2002/65 izključena pravica potrošnika do odstopa od pogodbe v primeru, na katerega se nanaša prejšnja točka, ni mogoče šteti, da trgovec ni izpolnil obveznosti v skladu s členom 5(1) navedene direktive v povezavi s členom 3(1), točka 3(a) in členom 6(2)(c) te direktive, da potrošniku posreduje potrebne informacije, če tega potrošnika ni obvestil, da glede na nacionalno ureditev obstaja pravica do odstopa od pogodbe v navedenem primeru, ampak ga je obvestil, da se ta pravica v tem primeru ne uporablja.

53 Dodati je treba, da mora biti v skladu s členom 3(2) Direktive 2002/65 v povezavi z odstavkom 1, točka 3(a), tega člena informacija o obstoju pravice do odstopa od pogodbe potrošniku predložena jasno in nedvoumno.

54 Glede tega je pomembno zgolj dojemanje povprečnega potrošnika, to je potrošnika, ki je normalno obveščen ter razumno pozoren in preudaren (glej po analogiji sodbo z dne 7. avgusta 2018, Verbraucherzentrale Berlin, C-485/17, EU:C:2018:642, točka 44 in navedena sodna praksa).

55 Popolna harmonizacija nacionalnih določb, ki jo uvaja Direktiva 2002/65, namreč zahteva, da se za vse države članice sprejme skupna razlaga merila referenčnega potrošnika.

56 Glede na zgornje preudarke je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 5(1) Direktive 2002/65 v povezavi s členom 3(1), točka 3(a), in členom 6(2)(c) te direktive razlagati tako, da obveznost trgovca, ki s potrošnikom na daljavo sklene pogodbo o finančni storitvi, da povprečnemu potrošniku, ki je normalno obveščen ter razumno pozoren in preudaren, v skladu z zahtevami prava Unije jasno in nedvoumno posreduje informacijo o obstoju pravice do odstopa od pogodbe, preden ga zavezuje pogodba, sklenjena na daljavo, ali ponudba, ni kršena, če trgovec tega potrošnika obvesti, da se pravica do odstopa od pogodbe ne uporablja za pogodbo, ki sta jo na potrošnikovo izrecno željo obe stranki že v celoti izpolnili, preden je potrošnik uresničil svojo pravico do odstopa od pogodbe, čeprav ta informacija ne ustreza nacionalni ureditvi, kot se razlaga v nacionalni sodni praksi, ki določa, da se v tem primeru pravica do odstopa od pogodbe uporablja.

### *Tretje vprašanje*

57 Tretje vprašanje je bilo postavljeno, če bi bil odgovor na prvo in drugo vprašanje nikalen, zato ob upoštevanju odgovorov na ti vprašanji na tretje vprašanje ni treba odgovoriti.

## Stroški

58 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

1. **Člen 6(2)(c) Direktive 2002/65/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. septembra 2002 o trženju finančnih storitev potrošnikom na daljavo in o spremembi Direktive Sveta 90/619/EGS ter direktiv 97/7/ES in 98/27/ES v povezavi s členom 1(1) te direktive in ob upoštevanju njene uvodne izjave 13 je treba razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, kot se razlaga v nacionalni sodni praksi, ki v zvezi s pogodbo o finančni storitvi, sklenjeno na daljavo med trgovcem in potrošnikom, ne izključuje pravice tega potrošnika do odstopa od pogodbe, če sta na potrošnikovo izrecno željo obe stranki pogodbo že v celoti izpolnili, preden je potrošnik uresničil svojo pravico do odstopa od pogodbe. Predložitveno sodišče mora ob upoštevanju celotnega nacionalnega prava in ob uporabi načinov razlage, ki jih priznava nacionalno pravo, poiskati rešitev, ki bo v skladu s to določbo, tako da po potrebi spremeni ustaljeno sodno prakso, če ta temelji na razlagi nacionalnega prava, ki ni združljiva z navedeno določbo.**

2. **Člen 5(1) Direktive 2002/65 v povezavi s členom 3(1), točka 3(a), in členom 6(2)(c) te direktive je treba razlagati tako, da obveznost trgovca, ki s potrošnikom na daljavo sklene pogodbo o finančni storitvi, da povprečnemu potrošniku, ki je normalno obveščen ter razumno pozoren in preudaren, v skladu z zahtevami prava Unije jasno in nedvoumno posreduje informacijo o obstoju pravice do odstopa od pogodbe, preden ga zavezuje pogodba, sklenjena na daljavo, ali ponudba, ni kršena, če trgovec tega potrošnika obvesti, da se pravica do odstopa od pogodbe ne uporablja za pogodbo, ki sta jo na potrošnikovo izrecno željo obe stranki že v celoti izpolnili, preden je potrošnik uresničil svojo pravico do odstopa od pogodbe, čeprav ta informacija ne ustreza nacionalni ureditvi, kot se razlaga v nacionalni sodni praksi, ki določa, da se v tem primeru pravica do odstopa od pogodbe uporablja.**

Podpisi